

E-post: miljokontoret@smohf.se
Tel: 08-606 93 00

Österhaninge Båtklubb
Box 3030
136 03 Haninge

Återkoppling efter enkät om föroreningar inom båtuppställningsplatser

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (förbundet) är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken i kommunerna Haninge, Nynäshamn och Tyresö och vi arbetar bl.a. med tillsyn av misstänkt förorenade områden. Vi har ett pågående tillsynsprojekt för båtuppställningsplatsen STEGSHOLM 3:1 som misstänks innehålla föroreningar till följd av användning av miljöskadliga båtbottenfärger och andra kemikalier.

Under 2020 skickade vi ut en enkät till ett flertal båtklubbar i våra medlemskommuner. Syftet med utskicket var att inventera kring behov av skyddsåtgärder för att minimera risken att exponeras för eventuella markföroreningar vid vistelse inom båtuppställningsplatsen. Vi vill med denna skrivelse ge er återkoppling om de behov av åtgärder som vi bedömer finns på kort respektive lång sikt.

Behov av åtgärder – informationsskylt tills markundersökning genomförs

För att hantera misstänkt förorenade båtuppställningsplatser på ett lämpligt sätt behövs åtgärder i flera steg. Vi bedömer att behoven av åtgärder är uppdelade i tre faser:

1. Skyltar med information om att båtuppställningsplatsen kan vara förorenad samt rekommendationer för vistelse inom båtuppställningsplatsen för att undvika risk för eventuell exponering för föroreningar.
2. Markundersökning med provtagning (bör göras efter att samtliga båtskrov är sanerade)
3. Eventuell sanering eller andra avhjälpande åtgärder efter utförd undersökning.

För att ta reda på om misstänkt förorenade båtuppställningsplatser är förorenade behövs en markundersökning med provtagning. Markundersökningen ger svar på om föroreningar förekommer i sådana halter att det behövs sanering eller andra avhjälpande åtgärder. Förbundet följer den nationella tillsynsvägledningen från Länsstyrelserna och Statens Geotekniska Institut (SGI) gällande föroreningar inom båtuppställningsplatser. Den nationella tillsynsvägledningen innebär att samtliga båtskrov som förvaras inom båtuppställningsplatsen bör vara sanerade från giftiga båtbottenfärger innan markundersökningar och saneringar utförs. Detta för att inte riskera att marken åter förorenas efter att en markprovtagning/sanering utförts. Detta innebär att förbundet har som avsikt att ställa krav på markundersökning och åtgärdsutredning längre fram efter att båtskroven har sanerats.

Med anledning av att båtskrov bör saneras innan marken provtas/saneras så har vi i dagsläget valt att avvakta tills slutrapportering sker i det nationella projektet ”Skrovmålet”. Skrovmålet ska bl.a. redogöra för lämpliga metoder för sanering av båtskrov samt hantering av förorenad mark inom båtuppställningsplatser. Slutrapporteringen av projektet skulle ha skett vid årsskiftet 2020/21, men har försenats.

Förbundet anser att i väntan dels på slutrapportering från projektet ”Skrovålet” och dels på att kommande sanering av båtskrov ska utföras så är det lämpligt att ni sätter upp informationsskyltar. Skyltarna bör ge information om att båtuppställningsplatsen kan vara förorenad samt rekommendationer för vistelse inom båtuppställningsplatsen för att undvika risk för eventuell exponering för föroreningar. Skyltningen bör ni göra så snart som möjligt och den bör finnas kvar tills en markundersökning genomförts. Förbundet anser att det är lämpligt att sätta upp sådana infoskyltar oavsett om båtuppställningsplatsen är instängslad så att endast båtklubbens medlemmar har tillträde eller om instängsling saknas så att även allmänheten har tillträde till platsen. Även om medlemmar informeras på andra sätt, (t.ex. via infoutskick, webbplats eller årsmöten) så ökar tillgängligheten av informationen om det även sätts upp infoskyltar direkt på båtuppställningsplatsen.

Anmälan krävs inför grävarbeten, olämpligt med övertäckning av grus

Det är olämpligt att utföra grävarbeten inom båtuppställningsplatser som inte har undersökts eller sanerats. Grävarbeten kan medföra risk för ökad spridning av eventuella markföroreningar. Om ni planerar att utföra markarbeten som kan medföra ökad risk för spridning eller exponering av föroreningar och denna risk inte bedöms som ringa så ska ni skicka in en anmälan till oss på förbundet enligt 28 § Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet. Anmälan ska göras senast 6 veckor innan ni planerar att påbörja markarbetena. Om ni planerar att utföra utläggning av nytt ytmaterial (ex grus/kross) i större mängd än uppfyllnad av enstaka ojämnheter (”potthål”) så vill vi uppmana er att först kontakta oss för samråd kring lämpligheten av detta, eftersom det kan försvåra för eventuell kommande markundersökning/sanering.

Kort om markföroreningar på båtuppställningsplatser och riskklassning

På båtuppställningsplatser där båtar förvaras, underhålls, rengörs och målas kan verksamheten i många fall ha medfört att marken på platsen förorenats av de båtbottnfärger, oljor och andra kemikalier som använts. De föroreningar som ofta förekommer på båtuppställningsplatser är organiska tennföroreningar och metaller. Föroreningarna påträffas oftast i det ytliga marklagret (0-3 dm) vilket gör att det finns en risk att människor som vistas inom platsen kan exponeras för föroreningarna. Risken att exponeras är störst om man antingen andas in damm från marken eller har direktkontakt med marken och då särskilt vid intag av jord, tex. barn som stoppar jord i munnen. Föroreningarna kan vara mer eller mindre skadliga att komma i kontakt med, beroende på vilka föroreningsämnen det gäller och vilka halter de förekommer i.

Länsstyrelsen har riskklassat er småbåtshamn med båtuppställningsplats enligt den så kallade MIFO-metodiken (Metodik för Inventering av Förorenade Områden) som tagits fram av Naturvårdsverket. Metodiken innebär att misstänkt förorenade områden klassas med en riskklass mellan 1-4, där riskklass 1 innebär störst risk för negativ påverkan på människors hälsa och miljön, och riskklass 4 innebär minst risk. Riskklassningen är baserad på antalet båtuppställningsplatser samt hur länge verksamheten har varit i drift. Riskklassen kan sedan modifieras beroende på lokala förutsättningar. Er fritidsbåtshamn med båtuppställningsplats fick i Länsstyrelsens riskklassning **riskklass 1** (störst risk). Riskklassningen finns dokumenterad i en så kallad MIFO-blankett som skickades ut till er under 2019 och bifogades enkätutskicket 2020.

Har ni frågor är ni välkomna att kontakta oss via e-post miljokontoret@smohf.se eller telefon 08-606 93 00. I annat fall kommer era åtgärder följas upp i vår ordinarie tillsyn av er verksamhet.

Med vänlig hälsning
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund

Läs mer

Om ni vill läsa mer om det juridiska ansvaret för förorenade båtuppställningsplatser eller om metodiken för undersökningar och åtgärder så finns faktablad om detta på SGI:s webbplats www.sgi.se/sv/om-sgi/pressrum/aktuellt/faktablad-om-batuppstallningsplatser/

Bilaga:

Exempel på infoskylt från Stockholms Stad

Bilaga:

Exempel på informationsskylt från Stockholms Stad.

OBS: Formuleringen är endast ett exempel på hur en informationsskylt kan utformas. Varje båtklubb behöver själv formulera texten på sina egna informationsskyltar så att texten stämmer för den egna båtupställningsplatsen. Exempelvis kan formuleringen nedan ”är förorenat” ändras till ”kan vara förorenat” och stycket om utförda mätningar kan tas bort för båtupställningsplatser där föroreningar misstänks men där provtagning ännu inte utförts.

Information om markföroreningar

Området för båtuppläggning är förorenat av bland annat tungmetaller. Detta kan innebära en hälsorisk som är kopplad till direktintag av jord.

Små barn bör därför inte vistas inom båtclubbens område och hundägare bör inte låta hundar slicka på marken eller äta jord.

Den som vistas inom området bör undvika direkt kontakt med jorden. Tänk även på att tvätta händerna till exempel innan måltider.

Utifrån mätningarnas redovisade halter bedöms risken för akuta hälsoeffekter som liten, både för barn och vuxna.

För mer information, kontakta miljöförvaltningen i Stockholms stad.

E-post: miljofovaltningen@stockholm.se

Telefon: 08-508 28 800

